

پرویش نو مداحان در مساجد

پدیدآورده (ها) : محمدیاران، محمد جواد

فقه و اصول :: مبلغان :: آبان - آذر 1391 - شماره 159

از 115 تا 119

آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1007351>

دانلود شده توسط : کافی نت تخصصی نور

تاریخ دانلود : 19/05/1395

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه **قوانین و مقررات** استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.ir

پرورش نو مداحان در مساجد

محمد جواد محمدیاران

برای زندگی جمعی این دو حیاتی هستند و منبر و روضه، حاوی هر دو است که این مسئله بین تمامی مکاتب و قومیت‌های بشری، نظیری ندارد و خداوند، این موهبت الهی را به شیعیان تفضل نموده است که باید قدر آن بیش‌تر دانسته شود.

منبر و روضه، مانند بسیاری از مسائل دیگر، از آفت‌ها مصون نبوده است و شناخت دشمنان اسلام از این نقطه قوت مسلمانان و شیعیان در پیشبرد اهداف متعالی اسلام باعث شده است دشمنان، روی این دو رسانه قدرتمند و سستی، حساب ویژه‌ای باز کرده، برای لطمه وارد کردن بر آن برنامه‌ریزی نمایند. البته لطمه به اصالت منبر در تاریخ

سخنرانی‌های کوتاه و پرمغز پیامبر صلی الله علیه و آله در مسجد، گواه اهمیت فوق العاده مسجد و منبر است و اکثر روایات نقل شده از ایشان از این سخنرانی‌ها به یادگار مانده است. مسلمانان، به‌ویژه شیعیان که برکات این سخنرانی‌ها را درک کرده بودند، مسجد و منبر را به یکی از تریبون‌های اصلی خود در طول تاریخ تبدیل کردند؛ چراکه با تعقل و احساس پاک حاضران در مسجد ارتباط دارد.

منبر، اصلی‌ترین منبع زلال تغذیه روحی مسلمانان بوده و سرچشمه بسیاری از برکات عظیم بین مسلمانان شده است. از طرفی دیگر، انسان، موجودی است عاقل و متفکر که احساسات پاک فطری نیز دارد که

نوجوانان، مأمور ثبت نام و حضور و غیاب اعضا شد.

تعداد جلسات برگزار شده در شبهای بعد و ساعت شروع، اعلام شد و درباره حضور و غیاب به مأمور ثبت نام و سایر اعضا تأکید ویژه شد. همچنین به آنان گفته شد طبق حضور و غیاب و تعداد جلساتی که شرکت کرده اید، جوایز مناسبی تهیه شده است و به شرکت کنندگان هدیه داده خواهد شد.

پس از شروع دوره و شرکت پرشور کودکان و نوجوانان در جلسه، هدایایی شامل کتاب دیوان اشعار شاعران مذهبی و ریشه دار مانند آثار آقایان: سازگار، حسان، مرحوم آیت الله کمپانی، و همچنین آثار جمع آوری شده مناسب به اعضا تقدیم شد. سپس اعلام شد که در مناسبتهای آینده نیز این دوره که جهت ارتقای کیفیت نحوه نوحه خواندن و مداحی شماست، برگزار می شود، ضمناً از مسئولان حسینیّه خواسته شد از این نوحه خوانها در لابه لای برنامه عزاداری یا ابتدای جلسه که تقریباً خلوت است، استفاده شود تا ترس آنان شکسته شود و برای جلسات شلوغ تر آماده شوند.

این طرح، این بار با اعلام قبلی، چند

ریشه دارد و اولین بار، معاویه با سوء استفاده از منبر، لعن امام علی علیه السلام را در جامعه رواج داد.

این آفت در چند سال اخیر، نمود بیش تری پیدا کرده است و برخی از اشعار سخیف و سبکهای مبتذل به مداحی راه یافته که با روشنگری علمای فرزانه تا حدود زیادی، جلوی این انحرافات گرفته شده است.

یکی از کارهایی که می تواند از تکرار و رشد این گونه آنها جلوگیری کند، کادرسازی و پرورش مداحان و نوحه خوانان مؤمن و خوش صدا زیر نظر روحانیان است که این مهم در منازل سازمانی شهید آذربیکان، تیپ هوابرد ۳۳ المهدی (عج) به انجام رسید و طرحی پیاده شد که برکات خوبی داشت.

طبق این طرح، در دهه اول محرم، از یکی از مداحان و نوحه خوانان مؤمن و خوش صدا خواهش کردیم پس از مراسم عزاداری و منبر، برای کودکان و نوجوانان علاقه مند به مداحی و نوحه خوانی، کلاس نیم ساعته ای برگزار کند. پس از جمع شدن بچه ها و تشکیل کلاس، بنده درباره ارزش نوحه خوانی و مدح اهل بیت علیهم السلام صحبتی کوتاه انجام دادم و پس از آن یک نفر از

صورت کوتاه، ارزش مداحی را تبیین و درباره ارائه مناقب اهل بیت علیهم السلام با زبان شعر و هنر، سخن بگویند و تأکید کند که هدف مداحی، فقط گریاندن و تحریک احساسات نیست تا بعدها جلوی آفت شکل‌گیری جلسات پرشور، اما کم‌محتوا گرفته شود.

۳. یکی از آفاتی که مشاهده می‌شود، وجود نوعی شکاف بین اهل منبر و برخی مداحان است. عده‌ای از مداحان، خود را در اجرا و شکل‌گیری مجالس، صاحب‌نظر می‌دانند و گاهی صحبت‌های ناصوابی بر زبان می‌رانند که به مجلس مذهبی، لطمات سنگینی می‌زند. برای جلوگیری از این کار و نیفتادن منبر به دست مداحان بی‌سواد و پرمدعا، پرورش کودکان و نوجوانان و ارتباط تنگاتنگ آنان با روحانی محل، لازم و ضروری است و منبر پرمغز و مداحی پرشور در این راستا، مجلس را رونق می‌بخشد.

۴. روحانی محل باید محتوای اشعار مذهبی را تأیید کند؛ چون روحانیان، چارچوب شرع مقدس را می‌شناسند؛ اما کمتر مشاهده می‌شود برادران مداح، اشعار خود را برای تأیید محتوا به روحانی محل ارائه کنند و اغلب با تشخیص خود، اشعار را قرائت می‌کنند. طرح فوق از کودکی به

روز پیش از دهه صفر برگزار شد و با کیفیت خوب مانند محرم با تعداد جلسات اعلام‌شده برگزار گردید و کم‌کم پیشنهاد شد این طرح فقط به مناسبت‌های عزا و نوحه‌خوانی اختصاص نداشته باشد و مناسبت‌های شاد و خواندن مناقب و مدح نیز برگزار شود. از این پیشنهاد هم استقبال گردید و اجرایی شد و شوق مناسبی صورت گرفت.

دست‌اندرکاران طرح به بهانه تقدیم جایزه، بسیاری از کتابهای شعر خوب با اشعار تکان‌دهنده، پرشور و پرمحتوا را تهیه کرده، به کودکان و نوجوانان شرکت‌کننده در طرح تقدیم کردند و توصیه شد از همین کتابها در نوحه‌خوانی و مداحی خود استفاده کنند و از اشعار پراکنده استفاده نشود. درباره طرح یاد شده نکاتی قابل ذکر است که در ذیل به برخی از آنها اشاره می‌شود:

۱. اصلی‌ترین فایده طرح فوق، کادرسازی برای آینده و پرورش مداحان مؤمن، کارکرده و قوی است که از کودکی به این کار با ارزش، رو آورده، پله‌های رشد را یک‌به‌یک طی می‌کنند.

۲. روحانی محل باید در تمام جلسات حضور داشته باشد و در ابتدای جلسه به

۸. از دیگر برکات این طرح، آن است که کودکان و نوجوانان بدون واسطه و به طور مستقیم، اشعار را خود انتخاب و قرائت می‌کنند. این کودکان در آینده، مداحانی اهل مطالعه می‌شوند و مانند برخی که فقط تقلید می‌کنند، رفتار نخواهند کرد.

۹. پیشنهاد می‌شود با پیشرفت کلاسها و رشد تدریجی نومداحان، منابع معتبر مرثیه‌خوانی تهیه شده و ضمن دادن جایزه در یک دوره آموزشی به آنان، منابع خوب نیز به نوعی معرفی شوند.

۱۰. تجربه نشان داده است که گذاشتن مانع بر سر راه تعداد شرکت‌کنندگان در کلاس و افزودن شرطهای عجیب و غریب برای آنان به بازدهی کلاس کمک نمی‌کند. در این موارد باید قید و شرطها را کنار زد و شرکت همگان را آزاد گذاشت؛ چون کسانی که علاقه یا استعداد ندارند، کم‌کم از کلاس جدا می‌شوند و منظور اصلی (شناسایی استعدادهای مداحی) محقق می‌شود. اعتماد به نفس کودکان و نوجوانان یکسان نیست و ممکن است قید و شرطها افراد با استعداد را از جلسه دور کند.

۱۱. یکی از زمینه‌های ایجاد ارتباط معنوی و عاطفی بین روحانی محل و

مداحان آینده، این نکته را یادآوری می‌کند که اشعارشان باید با چارچوب شرع مقدس سنجیده شود؛ چون این اشعار می‌تواند تأثیرات ماندگاری داشته باشد و بهترین ارزیابی‌کننده اشعار، روحانیان هستند.

۵. آفت وجود شکاف، بین روحانی محل و برخی مداحان به سبب ارتباط کم بین دو گروه است. برگزاری این کار مشترک، باعث ارتباط بیش‌تر و ایجاد محبت و مودت بین روحانی محل و مداح تدریس‌کننده می‌شود و از دو شاخه شدن مجلس سخنرانی و بعضاً تنشهای احتمالی جلوگیری می‌کند.

۶. یکی دیگر از آفات عصر حاضر، وجود فراوانی کلاسهای کم‌مایه علمی، آموزشی و هنری است که انرژی مفید مشتاقان را هدر می‌دهد. دوره فوق، ضمن اینکه از این آفت، دور است، بازخوردی فوری دارد و در مجالس با مدیریت خوب مسئولان هیئت، حسینیه، مسجد و ... می‌توان از این نومداحان استفاده کرد و حاصل کلاس را اجرایی نمود.

۷. یکی از فواید کلاسها و خواندن مدح و نوحه‌خوانی، شکستن روحیه انزوا و خجالت‌زدگی در کودکان و نوجوانان است که باعث افزایش اعتماد به نفس در آنان می‌شود.

مداح در میزان حفظ اشعار است. بهتر است مدیران کلاس، حفظ اشعار را هم یکی از امتیازات اصلی برای سنجش پیشرفت نومداحان قرار دهند و آنان را به حفظ شعر درباره همه اهل بیت علیهم السلام ترغیب کنند. این کار علاوه بر اثربخشی معنوی و پرورش ذهن آنان، آسان نبودن کار مداحی را نیز به آنان یادآوری می‌کند.

۱۵. امام جماعت و شرکت‌کنندگان در مراسم با تشویق زبانی مداحان و تشکر از مداحی آنان، ایشان را به ادامه راه، تشویق کرده، روحیه تشویق و تشکر را - که برگرفته از تعالیم اسلام است - به آنان آموزش می‌دهند.

۱۶. به سبب احساسات رقیق کودکان و نوجوانان، در صورتی که نومداحان در قرائت اشعار اشتباه کردند، از خندیدن و دست‌انداختن آنان به شدت خودداری شود. روحانی محل باید این نکته را تذکر دهد و جو جلسه را مدیریت کند. تجربه نشان داده است که تصمیم‌گیری درست و واکنش مناسب روحانی، توانسته فردی را در خط دینداری حفظ کند و برعکس، واکنش منفی، فردی را از دین و دینداران گریزان کرده است.

نمازگزاران، برگزاری چنین کلاسهایی است و با افزایش سن و سواد آنان، این ارتباط، حفظ و مستحکم می‌شود و مداحانی مؤمن، باسواد و علاقه‌مند به روحانیت پرورش می‌یابند.

۱۲. بهتر است کلاسها فقط آموزش مداحی نباشد و روحانی محل، به طور متناوب، تاریخ ائمه علیهم السلام و حادثه‌ای که مجلس، همزمان با آن برگزار می‌شود، برای نومداحان بیان شود تا اهمیت دانستن تاریخ و ضرورت مطالعه برای آنان جا بیفتد و این تصور که صرف داشتن صدای خوب برای مداحی کفایت می‌کند، از ذهن آنان خارج شود.

۱۳. بهتر است کلاسها مستمر باشد؛ اما در طول سال و به صورت مقطعی و با توجه به مناسبتها باشد؛ یعنی در مناسبتهای مختلف، حتی با برگزاری دو تا سه جلسه برگزار گردد و کم‌کم به تمام اعیاد و وفیات سرایت داده شود تا مهارت نومداحان به مداحی درباره تمامی مناسبتهای چهارده معصوم علیهم السلام گسترش یابد.

۱۴. یکی از رموز موفقیت پیرغلامان اهل بیت علیهم السلام در سالیان گذشته، به‌حافظه‌سپردن اشعار ناب درباره چهارده معصوم علیهم السلام بوده است و میزان موفقیت یک